

Sygn. akt: III AUa 2231/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 sierpnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka (spr.)

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski

SSA Beata Michalska

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 19 sierpnia 2014 r. w Łodzi

sprawy **R. R. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 5 września 2013 r., sygn. akt: VIII U 889/13,

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt III AUa 2231/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 grudnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze odmówił R. R. (1) prawa do emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 5 września 2013r. Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił decyzję organu rentowego i przyznał R. R. (1) prawo do emerytury od dnia 21 września 2012r. Sąd oparł rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach: Wnioskodawca R. R. (1) urodził się (...), w dniu 2 września 2013 r. złożył wniosek o emeryturę. Udokumentował ponad 27 lat ogólnego stażu pracy. Organ rentowy odmówił zaliczenia do okresu pracy w warunkach szczególnych całego okresu zatrudnienia mimo złożenia świadectw wystawionych przez pracodawców. R. R. (1) był zatrudniony w (...) w B. w okresie od dnia 22 listopada 1976 r. do dnia 30 września 1982 r. na stanowisku stażysty, kierownika laboratorium i kierownika Wytwórni (...). Stażystą był nieco ponad 3 miesiące, przez półtora roku był kierownikiem laboratorium, pozostały czas to praca na stanowisku kierownika wytwórni mas

bitumicznych. Pracodawca wystawił R. R. świadectwo wskazując na wykaz A dział IX poz.3 oraz dział XIV pkt 24. Wnioskodawca kontrolował proces całości produkcji mas bitumicznych produkowanych w Wytwórni na potrzeby budowy dróg. Do jego obowiązków należała kontrola składu produkowanej masy przy użyciu środków chemicznych i specjalnych maszyn tzw. otaczarek. Masa bitumiczna była produkowana z kruszywa i asfaltu. Do zadań wnioskodawcy należało ustalenie odpowiedniej wagi, nadzorował prace operatora otaczarki, w laboratorium także nadzorował skład wagowy i objętościowy mas bitumicznych. Wnioskodawca następnie podjął pracę w Przedsiębiorstwie (...) od dnia 1 października 1982 roku do 19 września 1995 roku i wykonywał tam obowiązki kierownika robót bitumicznych, betonowych, kierownika budowy lub kierownika obwodu. Pracodawca wystawił wnioskodawcy świadectwo pracy potwierdzając pracę w szczególnych warunkach i powołał się na dział XIV poz.24 pkt1 zarządzenia ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983 roku. Wnioskodawca w wytwórni mas bitumicznych kierował operatorami pracującymi na otaczarkach, miał zadanie ustalania składu masy bitumicznej i jej jakości. Posiadał uprawnienia do kierowania budowami dróg, przygotowywał teren pod budowę drogi, wytyczał drogi, oznaczał na podstawie szkiców, budował nowe drogi, modernizował stare, remontował. Pracę wykonywał bezpośrednio w terenie, nie pracował przy biurku. Nadzorował prace monterów nawierzchni bitumicznej, maszynistów ładowarek spycharek, ciągników, bitumiarzy. Do jego obowiązków jako kierownika budowy czy budów należało prowadzić dziennik budowy. Sąd Okręgowy ocenił zeznania świadków i wnioskodawcy za wiarygodne, spójne, jasne, logiczne, kompletne i uzupełniające przedłożoną dokumentację. W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione. Powołał się na treść art. 184 ust 1, art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, § 2, § 3, § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 Nr 8, poz. 43). Z uwagi na to, że wnioskodawca posiada wymagany ogólny ponad 25 letni staż pracy, ukończył wymagany wiek, kluczowe dla rozstrzygnięcia sprawy stało się ustalenie, czy wnioskodawca posiada 15 letni okres pracy w warunkach szczególnych. W wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 8, poz. 43 ze zm.), w dziale XIV pod poz. 24 wymienione są prace kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno - techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Także w zarządzeniu Nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983 r. w wykazie A w dziale XIV pod poz. 24 wymienione są prace kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno - techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, a pkt 1 precyzuje, że chodzi o prace wykonywane stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w wykazie. W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, zeznań świadków i wnioskodawcy, pozwala na stwierdzenie, że R. R. (1) w spornym okresie czasu wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę na stanowisku kierownika Laboratorium , Wytwórni (...) czy kierownika budowy dróg. R. R. (1) był zatrudniony w (...) w B. czy w (...) na opisanych stanowiskach. Wnioskodawca kontrolował proces jakości produkcji mas bitumicznych, odpowiadał za budowy, modernizację i remonty dróg. Do jego obowiązków należała kontrola wytwarzanego materiału, jego użycia, prawidłowości wykonywania pracy przez pracowników. Wyżej przytoczone ustalenia pozwalają przyjąć, iż wnioskodawca legitymuje się zarówno wymaganym ogólnym stażem pracy jak i ponad 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach, ukończył wymagany wiek, co uprawnia go do wcześniejszej ze względu na wiek emerytury.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i ustalenie prawa do emerytury od dnia, w którym ubezpieczony pozostawał w stosunku pracy, a ponadto pomimo nie udokumentowania wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach. Skarżący postawił także zarzut naruszenia prawa procesowego wskutek przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów, w szczególności art. 233§1 Kodeksu postępowania cywilnego bez wyjaśnienia wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i oparciu rozstrzygnięcia na błędnych ustaleniach faktycznych. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie

odwołania od decyzji z dnia 05.12.2012r. ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia.

W uzasadnieniu podniósł, że wnioskodawca nie udokumentował rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą, na rzecz którego praca była wykonywana bezpośrednio przed dniem ustalania prawa do emerytury, a ponadto nie udokumentował 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy nie uznał jako pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia na stanowisku - kierownik laboratorium, kierownik wytwórni mas bitumicznych, kierownik robót bitumicznych, kierownik budowy, kierownik zespołu budów i kierownik obwodu robót drogowych ponieważ - w przypadku pracowników dozoru inżynieryjno - technicznego, wykonywanego na różnych szczeblach zarządzania - wymienione w poz. 24 działu XIV wykazu A oznaczają konieczność stałego i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy, przebywania w środowisku pracy, w którym wykonują pracę pracownicy zatrudnieni na stanowiskach pracy w szczególnych warunkach - gdyż te właśnie warunki (a nie zajmowane stanowisko) zadecydowały o umieszczeniu pracowników dozoru inżynieryjno - technicznego w wykazie prac w szczególnych warunkach. Zdaniem organu rentowego, w przypadku pracowników dozoru inżynieryjno -technicznego wyższego szczebla, a więc zatrudnionych na stanowisku kierownik - wykonywanie dodatkowych prac, np. o charakterze administracyjno - biurowym lub przebywanie w czasie zmiany roboczej w pomieszczeniu oddalonym od stanowisk robotniczych wymienionych w wykazie - decyduje o nie zaliczeniu danej pracy do prac w szczególnych warunkach. Sąd Okręgowy w Łodzi rozpoznając niniejszą sprawę i ustalając uprawnienia od dnia 21.09.2012r. nie wziął pod uwagę, iż wnioskodawca w tej dacie pozostawał jeszcze w stosunku pracy. Przepis art. 184 został zmieniony w części dotyczącej rozwiązania stosunku pracy od 01.01.2013r. wobec powyższego przyznanie prawa do emerytury z dniem 21.09.2013r. jest naruszeniem obowiązującego w dacie wydania zaskarżonej decyzji, prawa. Ewentualne łączne spełnienie warunków mogło nastąpić od 1.01.2013r. Ponadto zdaniem organu rentowego, bezpośredni dozór inżynieryjno - techniczny nad brygadami montażowymi sprawowali brygadziści i majstrowie. Z materiału dowodowego zebranego przez Sąd Okręgowy wynika, że w (...) ubezpieczony miał majstrów do pomocy, było biuro i szatnia, i tam przebywał kierownik, a ponadto kierownik sporządzał raporty z ilości wyprodukowanej masy, dokonywał zamówień kruszyw Zdaniem organu rentowego nie można dać wiary temu, że na terenie tak dużych jednostek, wnioskodawca byłby w stanie samodzielnie sprawować bezpośredni nadzór nad prowadzonymi pracami budowlanymi przy konieczności wykonywania prac związanym ściśle z pracami kierownika. Do obowiązków kierownika obiektu czy kierownika robót należy zwykle realizacja obiektów zgodnie z dokumentacją projektowo - kosztorysową i sztuką budowlaną oraz organizowanie pracy na powierzonych obiektach. Kierownik jest gospodarzem na placu budowy, przejmuje plac budowy od inwestora, zabezpiecza, organizuje zaplecze budowy, odpowiednie warunki pracy, pracy sprzętu, szkoleni pracowników z zakresu bhp, kontroluje czas pracy, prowadzi i kompletuje dokumentację budowy, dokonuje rozliczenia materiałów, sprawdza harmonogram robót, koordynuje roboty podwykonawców, prowadzi konsultacje z inwestorem, inspektorem nadzoru. ZUS podkreślił, że czym innym jest wykonywanie czynności administracyjno-biurowych ściśle związanych ze sprawowaniem dozoru inżynieryjno-technicznego, a czym innym wykonywanie w ramach zakresu obowiązków również innych czynności, nie mających związku z wykonywaniem bezpośredniego dozoru nad stanowiskami pracowniczymi. Wykonywanie takich czynności w ramach zakresu obowiązków na danym stanowisku pracy uniemożliwia sprawowanie dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a w konsekwencji wyłącza zaliczenie takiego okresu zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach. Sam wnioskodawca zeznawał, iż budowa dróg odbywała się w różnych miejscach województwa. Jako kierownik budowy musiał zorganizować budowę, musiał prowadził dziennik budowy ,składał zamówienia na potrzebny sprzęt i materiał.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja okazała się zasadna i skutkowałą uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Trafny okazał się zarzut naruszenia prawa materialnego art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W ustalonym przez Sąd Okręgowy stanie faktycznym nie można jednoznacznie stwierdzić, że R. R. (1) wykonywał przez 15 lat pracę

w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zastosowanie prawa materialnego nastąpiło więc do niedostatecznie ustalonego stanu faktycznego, co czyni zarzut naruszenia prawa materialnego zasadny.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zmianami) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat – dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn. Z kolei w myśl § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, ze zmianami) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Pracą w warunkach szczególnych jest przy tym praca świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach wskazanych w załączniku A do rozporządzenia z 7.02.1983r. (§ 1 i § 2 rozporządzenia). Normatywne rodzaje prac w szczególnych warunkach wyróżnia kryterium merytoryczne i formalne; pierwsze dotyczy wykonywania stale i w pełnym wymiarze takiej pracy, warunkiem drugiego jest wymienienie jej w rozporządzeniu z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Praca która nie spełnia łącznie obu kryteriów nie uprawnia do emerytury w niższym wieku emerytalnym określonym w tym rozporządzeniu. (tak: wyrok Sądu Najwyższego 2009-02-10, II UK 199/08, Legalis). Nawet jeżeli pracodawca uznał pracę na danym stanowisku za pracę w szczególnych warunkach, taki pracownik może nie otrzymać wcześniejszej emerytury. ZUS odmówi jej bowiem, gdy nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 2010-05-25, I UK 3/10, Monitor Prawa Pracy 2010/8/394). Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów. W świetle art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu. (por. wyrok Sądu Najwyższego 2010-06-01, II UK 21/10, Legalis). Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy oznacza, że pracownik nie ma powierzonych innych obowiązków jak tylko te, które dotyczą pracy w szczególnych warunkach. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2011-10-17, I UK 174/11, Legalis). Wskazać ponadto należy, że wynikające z wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej (por. wyrok z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, w którym Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że wyodrębnienie poszczególnych prac ma charakter stanowiskowo-branżowy i, że nie można swobodnie czy wręcz dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2008r., I UK 381/07; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012r., II UK 25/12,; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2012r., II UK 166/11; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2012r. I UK 406/11; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2011r., III UK 174/10 opubl. Legalis). Sąd Apelacyjny w Łodzi także prezentuje powyższe stanowisko.

Z materiału dowodowego sprawy wynika, że zakład pracy Zarząd Dróg Województwa w Ł. wystawił w dniu 12 września 2011r. dwa świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. W jednym z nich wskazał, że R. R. (1) będąc zatrudniony w (...) w B. od 22.11.1976r. do 30.09.1982r., w okresie od 1 marca 1977r. do 16 sierpnia 1978r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w Wykazie A dział IX poz. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. na stanowisku laboranta wymienionym w wykazie A dziale

IX poz. 3 pkt 5 oraz dziale XIV pkt 24 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983r. w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu komunikacji. (k. 7 akt rentowych). W drugim natomiast wskazał, że R. R. (1) będąc zatrudniony w (...) w B. od 22.11.1976r. do 30.09.1982r., w okresie od 17 sierpnia 1978r. do 30 września 1982r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w Wykazie A dział IX poz. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. na stanowisku kierownika Wytwórni (...) wymienionym w wykazie A dziale IX poz. 1 i 3 pkt 5 oraz dziale XIV pkt 24 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983r. w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu komunikacji. (k. 8 akt rentowych). Z materiału tego wynika również, że także i drugi pracodawca, a mianowicie Przedsiębiorstwo (...) spółka z o.o. w P. Tryb. wystawił dwa świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Pierwsze w dniu 16 listopada 2011r., w którym wskazał, że R. R. (1) będąc zatrudniony od 1.10.1982r. do 19.09.1995r., w okresie od 1 października 1982r. do 31 grudnia 1986r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w Wykazie A dział XIV poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. na stanowisku kierownika robót bitumicznych, betonowych i eksploatacji wymienionym w wykazie A dziale XIV poz. 24 pkt 1 stanowiącym załącznik do zarządzenia Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983r. w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu komunikacji. (k. 10 akt rentowych) oraz drugie także w dniu 16 listopada 2011r., w którym wskazał, że R. R. (1) będąc zatrudniony od 1.10.1982r. do 19.09.1995r., w okresie od 1 stycznia 1987r. do 19 września 1994r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w Wykazie A dział XIV poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. na stanowisku kierownika budowy wymienionym w wykazie A dziale XIV poz. 24 pkt 1 stanowiącym załącznik do zarządzenia Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983r. w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu komunikacji. (k. 12 akt rentowych). Świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach nie stanowi dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 KPC, gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Świadectwo to traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Tym samym treść świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach podlega weryfikacji zarówno w toku postępowania administracyjnego przed organem rentowym, jak i w toku postępowania sądowego przed sądami ubezpieczeń społecznych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zakwestionował świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych wydane przez pracodawcę. Rzeczą Sądu Okręgowego było dokonanie oceny dowodów, w tym powyższych świadectw pracy. Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe, przesłuchał świadków, wnioskodawcę i doszedł do przekonania, że ubezpieczony we wszystkich okresach wskazanych w świadectwach pracy pracował w warunkach szczególnych na stanowisku wymienionym w Wykazie A dziale XIV poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. oraz w zarządzeniu Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983r. w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu komunikacji, bowiem stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę na stanowisku „kierownika laboratorium, Wytwórni (...) czy kierownika budowy dróg”, na których to stanowiskach „kontrolował proces jakości produkcji mas bitumicznych, odpowiadał za budowy, modernizację i remonty dróg”, kontrolował wytwarzany materiał, jego użycie i prawidłowość wykonania pracy przez pracowników. Te ustalenia Sądu Okręgowego są niewystarczające dla rozstrzygnięcia sprawy. Skoro bowiem Sąd Okręgowy ustala, że ubezpieczony wykonywał pracę wymienioną w Wykazie A dziale XIV poz. 24 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i pracę wymienioną w Wykazie A dziale XIV poz. 24 zarządzenia Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983r. w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu komunikacji, to powinien wskazać oddziały i wydziały, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie oraz stanowiska wymienione w wykazie, których dotyczyła owa kontrola i dozór. Zgodnie bowiem z treścią Wykazu A dział XIV za pracę w warunkach szczególnych uważa się kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Poz. 1 zarządzenia brzmi: stanowiska pracy, na których prace wykonywane są stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w wykazie. Sąd Okręgowy zaniechał powyższych ustaleń, nie wiadomo więc jakie prace objęte były kontrolą i dozorem ubezpieczonego. Ustalenie tychże prac ma zasadnicze znaczenie dla oceny, czy ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych,

bo tylko kontrola i dozór na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie może być zaliczona do prac wykonywanych w warunkach szczególnych. Dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie - aby mógł być uznany za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - musi odpowiadać łącznie następującym warunkom: 1) musi być dozorem inżynieryjno-technicznym, czyli dozorem specjalistycznym, a nie dozorem "jakimkolwiek" (nie może być "zwykłym" dozorem wykonywanym w ramach pracowniczego podporządkowania kierownictwu pracodawcy); 2) musi być sprawowany "na oddziałach i wydziałach", czyli powinien być wykonywany bezpośrednio w określonym, skonkretyzowanym środowisku pracy, w którym istnieje narażenie na czynniki o znacznej szkodliwości dla zdrowia lub powodujące znaczny stopień uciążliwości pracy albo wymagające wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia; 3) powinien dotyczyć prac zgodnych z wykazami prac w szczególnych warunkach (zawartymi w załącznikach do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.) i wykonywanych bezpośrednio przez osoby, nad którymi sprawowany jest nadzór; 4) musi być wykonywany stale przez osobę nadzorującą, czyli nie może mieć charakteru okazjonalnego (peryferyjnego); 5) powinien być sprawowany w pełnym wymiarze czasu, jaki obowiązuje osobę nadzorującą na zajmowanym przez nią stanowisku. (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2013, I UK 184/13, Legalis).

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd Okręgowy ustali, czy kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny ubezpieczony wykonywał na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Odniesie się też do zatrudnienia ubezpieczonego na stanowisku laboranta w okresie od 1.03.1977r. do 16.08.1978r., a także gdyby to było konieczne także do zatrudnienia w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w Ł. w okresie od 20 września 1995r. do 31 maja 2004r., za który to okres ubezpieczony posiada świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 31.05.2004r. (k. 21 akt rentowych). Nie bez znaczenia dla powyższych ustaleń będzie też zaliczenie zakładów pracy, w których pracował ubezpieczony w spornych okresach do konkretnej branży, działu przemysłu. Na podstawie dotychczas ustalonego stanu faktycznego w grę może wchodzić branża komunalna lub budowlana. Po powyższych ustaleniach Sąd Okręgowy ustali dopiero precyzyjnie, czy wszystkie czynności, które wykonywał ubezpieczony w spornym okresie były ściśle związane ze sprawowanym dozorem. Sąd Okręgowy będzie też mieć na uwadze treść przepisu art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS obowiązującego do dnia 31 grudnia 2012r. odnośnie do daty przyznania prawa do emerytury.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 par. 4 kpc uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu uznając, że sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy.